

Aftenposten 1991

Sosialistenes fortielse av terroren i øst

101334

Av dr. theol. Øyvind Foss

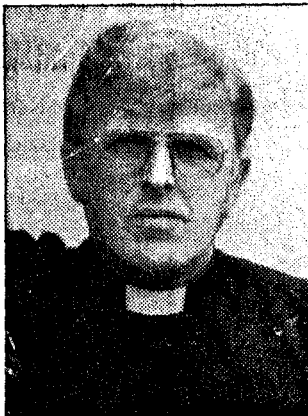
Visste virkelig norske kommunister og østorienterte venstresosialister intet om den terror og undertrykkelse som fant sted i Sovjet-Unionen, spør Øyvind Foss.

Var norske kommunister og østorienterte venstresosialister i Norden totalt uvitende om den terror og undertrykkelse som har funnet sted i det nu oppløste Sovjet-Unionen fra 1917 til 1991, og som forplantet seg som giftsopper til de andre såkalte realsosialistiske stater? Hvor mange har ikke i historiens løp betalt med sitt liv eller på illegal måte fått smuglet ut informasjon om de navnløse redsler i Lenins og Stalins navn? Jeg tror mange visste hva som foregikk, iallfall tilstrekkelig til å kunne ha stått frem tidligere. Både Moskva- og Peking-kommunister har hyllet såvel Sovjet som Kina, Albania og Røde Khmer.

Såvel Friheten som Klassekampen kan gi stoff til mange avhandlinger om den sak. Når det gjelder Sovjet er sannheten at fredsbevegelsen i den vestlige verden, fra kommunister til kristne pasifister, frivillig marsjerte i takt med Moskva. Den rumenskfødte lektor ved Odense universitet, Monica Papazu, uttaler at man i østlandene så seg selv marsjere i takt, men ufrivillig, med de samme røde bannere «heller rød enn død».

Hva visste vi?

Visste venstresiden intet? Hva med Solsjenitsyns Arkhipelag Gulag eller Andrej Sakharovs mange skrifter og uttalelser? Hvordan var det da Sakharov fikk Fredsprisen i 1975, og hans hustru Elena Bonner kom til Norge? Deltok venstresosialister, reformvennlige kommunister, pasifister og fredsvenner i fakkeltøget forbi

Øyvind Foss

Grand Hotel? De glimret ved sitt fravær og ristet litt på hodet av deltagerne, særlig hvis de hørte til venstresiden! Trygve Bull gikk med som et levende monument på det beste i norsk humanistisk tradisjon. Men hvor var de andre? Reformistene? De liberale marxister? De som idag ikke på noen måte visste noe om terror og undertrykkelse, og arrogant fortrenger sin egen ynkelige holdning og mangel på humanitet.

Det var ikke gledens sang vi hørte, da ordet «fred» i bølger brøt inn over vår del av verden, sier Monica Papazu. For slik som både den russiske dissident Vladimir Bukovskij og Vaclav Havel i Praha gjorde oppmerksom på i deres åpne brev til fredsbevegelsene fra henholdsvis 1982 og 1985, lå den kommunistiske verdens egenart i at det hadde makt over ordene og brukte dem i motsatt betydning. «Vi vil ikke kolonisere folkene, vi vil besette dem for å befri dem... Det påtvungne arbeide vil kalles frivillig arbeide. Krigen vil kalles fred,» som den rumenskfødte, franskskrivende forfatter Eugene Ionesco skriver i et av sine skuespill.

Fanget

Mange var fanget inn av den ideologiske propagandas edderkoppnett og mistet sin identitet. Kulturskribenter i norsk presse skrev

hyldningsartikler om Albania, i et land hvor tusener ble mishandlet til døde i fengslene med de samme metoder som under fascismen og Himmlers konsentrasjonsleirer. Så forskjellige organisasjoner som Amnesty International og Misjon bak Jernteppet hadde gjort oppmerksom på grusomhetene inntil evidens. Visste vi intet?

Uansett hvordan vi fortolket slagord og var beredt til å forstå dem, vil jeg minne om Havel's ord i Le Monde fra 15. mai 1984: «Heller rød enn død, betyr at den som identifiserer seg med dette (slagord), har oppgitt sin menneskelighet, det vil si, evnen til å føle seg ansvarlig for noe som overgår den selv, og til i ekstremt tilfelle å ofre sitt liv for å redde livets mening.»

Fredsbevegelsen

Var det ikke akkurat det som skjedde med fredsbevegelsen i 80-årene, under dens store demonstrasjoner i Amsterdam, Brussel, Bonn, Paris, København imot Pershing-2, samtidig som en jublende skare svarte dem fra Bucurestis gater med takfaste «Ceausescu-Face» (fred) rop over Seiersplassen. De tusener av nordmenn, dansker og andre fra de vestlige nasjoner som marsjerte for «Fred» hadde ikke på bibelsk vis vendt det annet kinn til, men bare vendt sine øyne bort fra det nære, reelt eksisterende lidende medmenneske, og ofret sin sjel på et alter for høyere abstrakte verdier, for selve saken, løgnens groteske parodi på sannhet. Den vestlige fredsbevegelse trengte ingen kommunistisk infiltrasjon for å tjene løgnens og ondskapens sak, den var selv et produkt av en idealisme som ikke ville, eller kunne, erkjenne verdenspolitikkens realiteter, som Bukovskij skrev i sitt åpne brev fra 1982: «Dere har identifisert dere, om dere så ønsket det eller ikke, med østlandenes makthavere,» ikke med ordene, men med deres «bødler».